

iet over,
gelooven
repen.
„ch o s e”.
passage uit

d. Ik zal dus
het onvoor-
der de kerken
is, dan alleen
misverstanden
den diegenen
kerkeraad getee-
ft), hun (of:
n doen”) (1)
kerkeraad, als
M. de Goede
1948 toch wel
leeren wat die
eldde; dat hij
missie I (die
rapporteerde)
zen en zoo op
; maar dat de

ondanks moet
kunstje klaag-
nomen te zien.
a, dat er ook
kerkeraad
secretaris van
publiek gerap-
nocht hij noch
een woordje
en het heele
a beetje klam.
aet vervelende
K. S.

desbetreffende
ver, werd ons
V. meegedeeld,
loten werd be-
te zenden, als-
en „Ons Kerk-
a op het post-
de verzending
a, dat het voor
dactie van „De
r Prof. Dr K.
in den kop van
verklaring, ter
villen aanvaar-
dat we op 21
n de verklaring
el. K. S.

om al deze te-
ligen, dat den
wel zoo groen
p die mondige
gaderende hee-
te verbergen
eraal”.
a dan de con-
ngstellende in
ledt, en omdat
aaken zal krij-
ode conclusies
hristelijke par-
n, wil ik deze
lyse onderwer-

komen stukken
dat zijn de sy-
enspreking en
erken (onder-
loof ik graag;
ik een begeer-
ebben. Die be-
cht alleen
undament
ten; maar
als die eenheid
massa sterker
amunisme, des-
prijsgeven van
is en Kerken-

naarde hechten,
oe al die
id begeer-
erbos (Sr zoo-
egeeren, als
villen be-
eratie!
„dat een zelfde
in de gemeen-

schap van de Geref. Kerken (onderh. art. 31 K.O.)
zoals gebleken is uit den brief van en de samenspreking
met ds B. A. Bos.” Ik kan niet gelooven, dat dit juist
is. Tenzij ik de heele zaak ongelooflijk oppervlakkig
bezie en alleen let op „een begeerte naar eenheid”, zoo
in het algemeen. Zoals boven reeds gememoreerd, ik
kan niet gelooven, dat de Ridderbussen dezelfde be-
geerte naar eenheid hebben, als in hun eigen kring
b.v. ds Schep. Ik weet uit gesprek en brief, dat dr De
Bondt met mij ook gaarne kerkelijk één wil zijn, maar
is dat „een zelfde begeerte” als die, die er zou zijn
binnen de gemeenschap onzer kerken? Ik kan dat
niet gelooven.

Vergelijken we overweging I met overweging II,
dan zien we dat in I gesproken wordt van een be-
geerte naar eenheid in de synodocratische kerken en
in II van zulk een begeerte binnen de Geref. ker-
ken! Dit suggereert dat de begeerte naar eenheid bij
de synodocraten vrijwel algemeen is; bij de gerefor-
meerden meer zoo hier en daar! Ik geloof, dat hier
een verkeerde situatietekening gesuggereerd wordt.
Bij de synodocraten zijn er verscheidenen, die ons niet
luchten of zien kunnen; en is er een eenheidsstreven,
waarvan verschillende synodocratische sprekers op de
z.g. „Oecumenische Geref. Synode” van Augustus ’49
te Amsterdam blijk gaven, dat het bedenkelijk „ruim”
neemt met den grondslag van Schrift en Belijdenis;
en bij ons zijn er heel wat, die uiterlijk niet den schijn
hebben de eenheid te begeeren, omdat zij zoo strak
staan op het handhaven van dien grondslag; die lie-
ver van alle schepselen afzien (ook al zijn het syno-
docraten) dan in eenigerlei opzicht in te gaan tegen
Gods Woord.

Ik zal nu maar niet ingaan op den brief van ds
Bos; misschien is de inhoud daarvan in dit verslag
sloordig weergegeven. Maar als het waar zou zijn, dat
ds Bos geschreven zou hebben: „Laat ons vergeten
hetgeen achter ons ligt en ons ernstig afvragen of
voor de toekomst een weg is te vinden om weer sa-
men te gaan”, dan zeg ik: dat is verkeerd. Wij mogen
nooit vergeten hetgeen achter ons ligt. Daar had
Groen van Prinsterer beter oog voor, wiens handelen
bepaald werd door het: „daar staat geschreven” en
„...er is geschied”; want, zoo zegt hij: wat ge-
schied is, is het „vlammende schrift van den Heiligen
God”, zoals de Bijbel óók „schrift” is. En het „vlam-
mende schrift van den heiligen God” mogen wij nooit
vergeten!

De „synode” spreekt dan verder uit, „dat niets on-
beproefd gelaten mag worden om in den weg van sa-
menspreking met de Geref. Kerken (onderh. art. 31
K.O.) zoo mogelijk tot hereeniging te komen”. Als ik
dit zoo lees, denk ik: nu, dat zal dien deputaten voor
samenspreking met ons, die door de Zwolsche „syno-
de” benoemd zijn, en die niet eens een paar zinnetjes
op schrift wilden zetten, hoewel de Zwolsche „synode”
hun dit niet verbod en de Elndhovensche van 1948
dit nog eens onderstreepte, een behoorlijke berisping
opleveren. Want die hebben dan toch maar onbe-
proefd gelaten, die paar zinnetjes op schrift te zetten.
Immers die „voorschands schriftelijke” onderhandeling
was onzerzijds voorwaarde om te komen tot samen-
spreking; en dat wisten zij heel duidelijk; zij wisten
ook heel duidelijk, dat onze deputaten daarvan niet
af mochten wijken!

Zouden we dus nu den weg opgaan van een „voors-
hands schriftelijke” onderhandeling om zoo te ko-
men op den weg der samenspreking? Zoo staat het
er; de redactie van deze uitspraak laat deze moge-
lijkheid ruimschoots open. Maar ... zoo zal het wel
niet „bedoeld” zijn.

Dan komt het besluit. „1e, ondanks de afwijzende
beslissing van de Gen. Synode van de Geref. Kerken
(onderh. art. 31 K.O.), gehouden te Amersfoort
(1948), zich nu reeds opnieuw tot deze kerken te
richten met het verzoek om een samenspreking, waar-
bij” enz. Deze redactie suggereert weer iets anders,
dan de Amersfoortsche synode besloten heeft. Dit sug-
gereert: onze Geref. kerken willen geen contact meer;
uit! En dan denken velen al: bah, wat een botte men-
schen toch! Maar de Amersfoortsche synode besloot:
„geen nieuwe deputaten voor contact-opneming met
de gemeenschap, die ons uitwierp, te benoemen”;
waarna de oorzaken hiervoor, die enkel bij de syno-
docraten lagen, opgesomd worden. En dan herinnert
de Amersfoortsche synode de uitwerpende kerken
„aan de bij herhaling om 's Heeren wil gegeven ver-
zekering, de eenigheid des geloofs te willen onder-
houden met allen, die in leer en kerkregeering zich
houden of gaan houden aan het Woord Gods, de Drie
Formulieren van Eenigheid en de aangenomen Ker-
kenordening”; terwijl onze kerken zich in besluit 3b
zelfs bereid verklaarden, onder bepaalde
omstandigheden, ondanks de met
deze deputaten opgedane teleur-
stellingen, een vervroegde synode voor de zaak
van de eenheid bijeen te roepen!!!

Dit zijn FEITEN, o besluiten nemende Haagsche
synode, „vlammende letters van den heiligen God”!
Die ge niet moet negéeren!

Ze zullen zich dus opnieuw tot ons richten. Nu, uit
onze besluiten van Amersfoort weten ze het adres:
de kerk van Kampen; deze is roepende kerk voor de
volgende, evtl. vervroegde generale synode.

Alleen maar, alvorens de kerk van Kampen op zulk
een verzoek (tot een vervroegde synode) in mag gaan,
sullen de synodocratische kerken „in bondige be-

Geen „passe-partout” schibboleth

In de laatste jaren is onder ons met kracht naar
voren gekomen, dat de Bijbel niet een verzameling is
van abstracte, tijdloze godsdienstige spraken, geen
„samengeflanst Alkoran”, om met Bilderdijk te spre-
ken, maar de oogen zijn weer geopend voor het histo-
risch karakter van de Schriftopenbaring. Men heeft
weer oog gekregen voor haar historisch aspect, voor
de openbaringshistorie, de heilshistorie en de geloofs-
historie, die ons in de Schriften gegeven is.

Dat geldt met name voor de dusgenaamde histori-
sche en profetische boeken der Schrift. Maar men mag
niet vergeten, dat ook de epistolaire literatuur, de
brieven van het Nieuwe Testament, geschreven zijn
naar aanleiding van bepaalde kwesties, moeilijkheden
en noden, in bepaalde situaties in de wording van
de jonge Christelijke Kerk.

Men versta ons wel.

We hebben in geen der Schriften te doen met lou-
ter historische documenten. Dat historische is slechts
een bepaald aspect van de Schrift. Zij is het Woord
Gods voor de Kerk aller eeuwen. Maar om dat Woord
Gods voor alle eeuwen, het eeuwig Evangelie te ver-
staan, is het noodig ook de historische situatie waar-
in de heilige mannen Gods het geschreven hebben te
kennen voor zoover die situatie uit de Schriften zelf
duidelijk is.

Men hoort in de gesprekken en besprekingen over
het eenheidsstreven onzer dagen nog wel eens Johan-
nes' woord citeren: „Hieraan kent gij den Geest Gods;
alle geest, die belijdt, dat Jezus Christus in het vleesch
gekomen is, die is uit God, en alle geest, die niet be-
lijdt, dat Jezus Christus in het vleesch gekomen is,
die is uit God niet, maar dit is de geest van den Anti-
christ” (1 Joh. 4:2, 3).

En men hoort dan deze woorden aanhalen alsof hier
nu voor alle tijden, voor elke historische situatie, voor
alle landen het schibboleth gegeven is, waaraan elke
ketter en alle ketterij is te onderkennen. En men han-
teert dan deze woorden van den apostel alsof hier nu
een formule gegeven is, waarin bij overig verschil van
gevoelen, alle „Christenen” zich kunnen vinden, een
basis, waarop bij overige divergentie in het „belijden”
allen te allen tijde en onder alle omstandigheden kun-
nen „samenwerken”.

Reeds exegetisch staat deze meening niet sterk.
Want „belijden” is naar de Schriften méér dan „zeg-
gen”. Er is soms een zeggen-met-den-mond, waarmee
een verloochenen-met-de-daad gepaard gaat. De Cate-
chismus spreekt van menschen, die met de daad den
eenigen Heiland Jezus verloochenen, hoewel zij met
den mond van Hem roemen (Zondag 11). Zulk „roe-
men” is den naam van belijden niet waard. Want pri-
mo: belijden met den mond is eerst belijden als we,

sluiten betering des levens (moeten) hebben beloofd
en bewezen en dus ook opgehouden (moeten) zijn met
het pogen, onze plaatselijke kerken, gelijk ook haar
eigen kerken, te doen vergeten, dat geen enkele
p l a a t s e l i j k e breuk waarlijk geheel worden
kan, zonder dat de zonden van en in het k e r k
v e r b a n d herroepen worden. En dan moet dat
verzoek nog komen van „een bevoegde kerkelijke
vergadering”; is die Haagsche synode dat??

Of..... zou de samenspreking overal p l a a t s e l i j k
bedoeld zijn? B.v. dat we in Leiden eens moe-
ten gaan samenspreken, en in Rijnsburg en in Val-
kenburg? Het valt me nl. op, dat in dit besluit niet
opgenomen is, dat voor deze zaak.....
d e p u t a t e n b e n o e m d m o e t e n w o r d e n !

Terwijl het „2de” van dit besluit bevat: „intusschen
voort te gaan met haar arbeid en die beslissingen te
nemen, die in antwoord op de verschillende ingeko-
men stukken, die op deze zaken betrekking hebben,
noodzakelijk zijn.” Ik weet natuurlijk niet, wat die
ingekomen stukken behelzen; maar ik weet wel uit
deze publicatie, dat deze synode, evenmin als haar
voorgangsters, ook maar iets heeft
t e r u g e n o m e n !!! Er is nog niet eens getornd
aan de „Vervangingsformule”; de „synode” laat nog
geen stukje van haar „macht” die zij zich in ’42 over de
kerken aangematigd heeft, schieten. Zóó gaat die
„synode” dus door; zóó zal zij dus de in die inge-
komen stukken gedane voorstellen of voorstellen be-
handelen! Nog steeds..... z u i v e r s y n o d o c r a t i s c h !
Stel eens, dat er van één onzer kerken een
verzoek bij haar was ingekomen om in den weg der
samenspreking te komen tot „hereeniging”; dan kan
zij, met negeering van ons kerkver-
band, met die kerk gaan onderhandelen. Zuiver syno-
docratisch; wat politiek en diplomatie niet uitsluit!
Wel deelde, volgens de Nieuwe Leidsche Courant, Dr
Hoek met nadruk mede, „dat de Synode geen onder-
scheid in (mogelijk bedoeld: scheiding tusschen? P. J.)
wenschte te maken en zij zich daarom tot deze Kerken
in haar Synodaal verband richtte”. Maar hiervan lees
ik niets in de besluiten; en aan de besluiten alleen zijn
de kerken gebonden.

Dan komt de basis voor de samenspreking; deze
„zij (in overeenstemming met de indertijd aan de
deputaten van de Generale Synode 1946 gegeven op-
dracht) de Heilige Schrift en de drie formulieren van
Eenigheid”.

OP EN OM 'T KERKPLEIN

hetgeen we belijden met den mond, ook gelooven met
het hart (Ned. Geloofabel, art. 1, Rom. 10:9, 10).
Maar dan hebben we het belijden nog slechts gezien
van de subjectieve zijde. Er is voor het belijden ook
een norm!

Belijden is homo-logein, naar en overeenkomstig de
openbaring Gods spreken, haar ná-spreken, met haar
mee-spreken. En zoo mogen we ook niet het gegeven,
dat Jezus Christus in het vleesch gekomen is, als een
„hoofdwaarheid” lospellen uit het geheel van het
Woord Gods, maar hebben we deze waarheid te be-
lijden met het geheel van „alles wat ons God in Zijn
Woord heeft geopenbaard” (Zondag 7). En ik mag
dus nooit aan een ander vragen: „Geloof ge, dat
Jezus Christus in het vleesch gekomen is?”, en hun
zeggen: „als ge hierop ja zegt, dan vraag ik u ver-
der maar niets meer; de rest is van minder belang”.

Maar daar komt nog iets bij. Johannes waarschuwt
in zijn tijd tegen bepaalde ketteren en ketterijen.
Tegen gnosticeerende stroomingen, die de vleesch-
wording van het eeuwige Woord loochenden. En toen
was de brandende vraag: Is Jezus Christus de in het
vleesch gekomen waarachtige God, ja dan neen?!.
Aan het antwoord op die vraag was in die situatie der
Kerk de geest-der-waarheid en de geest-der-dwaling
te herkennen.

Toen.

Maar wie in Luther's dagen den geest der waarheid
en den geest der dwaling wilde onderkennen, deed be-
ter te informeren naar andere dingen; of we gerecht-
vaardigd worden uit en door het geloof alleen of
ook uit de werken? Of we in het Avondmaal 't lichaam
en bloed des Heeren door werking des Heiligen Gees-
tes, dan wel met den lichamelijken mond uit een pries-
terhand ontvangen?

En in de dagen van de Remonstranten deed men
wel te vragen naar de souvereiniteit van den Heiligen
Geest, in het werk van de toeëigening des heils.

Gelijk men zoo omstreeks 1926 in de kerken in Ne-
derland informeren moest naar de historiciteit van
hetgeen ons in Genesis 1—3 wordt geopenbaard.
Zoals er vandaag weer andere vragen zijn.

De ketterij in de kerk is niet tijdloos.

Elke ketter heeft zijn letter.

Elke tijd zijn eigen ketter.

En daarom brenge men niet één enkel, als een tijd-
loos passe-partout gehanteerd schriftgegeven in ge-
ding, maar beproeve men aan al de Schriften de gees-
ten, of zij uit God zijn.

Ook de belijdenis, dat Jezus Christus in het vleesch
gekomen is, is geen passe-partout, geen tijdloos schib-
boleth.

D. E. C.

Ei zoo, ik vraag: is dat een g e m e e n s c h a p p e l i j k e
basis? Zijn we het eens over bv. de artt.
33 en 34 van de Ned. Gel. Bel.? Die handelen over de
Sacramenten en den Doop? Ik meen me te herinne-
ren, dat de toenmalige cand. H. J. Schilder in dat op-
zicht eenige ervaringen heeft opgedaan! Zijn we het
eens over de artt. 27 t.e.m. 29 N.G.B.? Die handelen
over de Kerk? De synodocraten lezen in deze artikelen
allerlei dingen in, die er niet in staan, als: dat de
sacramenten alleen maar aanwezig geloof verzegelen;
dat er een, in Kuyperiaanschen zin, pluriformiteit der
kerk zou zijn, enz. Terwijl Kuyper Sr in het derde deel
van zijn „Gemeene Gratie” volmondig toestemt, dat
het Nieuwe Testament, noch de Belijdenisschriften der
Kerk, noch de oude reformatoren, de pluriformiteit
der kerk kennen! Kijk weer maar eens naar wat Prof.
Dr H. N. Ridderbos en Dr de Bondt schrijven; om al-
leen maar bij deze twee te blijven.

Verder volgt: „b. het aanknooppingspunt zij de ver-
klaring van de Generale Synode van Utrecht, 11 No-
vember 1943, aldus luidende”; enz. Dat is die gladdie,
politieke verklaring, toen de strijd der uitdrijving op
z'n felst begon te worden (o, eind 1943!). Die ver-
klaring, die ds B. A. Bos toen óók al te pakken had.
Naar aanleiding daarvan schreef hij direct een hoog-
gestemd stuk in de toenmalige „Wachter” met als
opschrift: „Dit is van den Heere geschied”; maar vóór
„De Wachter” van de persen afkwam, had hij daar-
onder al een ondertiteltje in moeten lassen, dat ver-
wees naar een stuk in het volgende nummer, waarin
aangevoerd zou worden, dat die verklaring van 11 Nov.
1943 lang niet zoo mooi was als zij er zoo, bij eersten
oogopslag, uitzag! Dat paardje, geboren, toen ook het
bekende „Praeadvies van commissie I” eenige weken
op de wereld was, en die elkaar niet verloochenen (ze
hebben beiden een Ridderbossiaanschen vader), komt
dus weer van stal en zal „aanknooppingspunt” voor de
samenspreking worden. (Ik vraag: met de instem-
ming van ds B. A. Bos?? Laat hij dan nog eens den-
ken aan „De Wachter” van Nov. 1943!)

„Aanknooppingspunt”; wat is dat? Ik vraag dat, om-
dat dit besluit het eerst heeft over de „basis”, daarna
over het „aanknooppingspunt” en ten slotte over het
„onderwerp” van de samenspreking. Dit laatste zal
zijn: „al hetgeen ons gescheiden heeft en nog geschei-
den houdt”. Nu, dat is heel wat. Dat is reeds heel wat
meer dan toen wij in 1944 uit elkaar gingen! Maar,
wat is nu bij dat alles een „aanknooppingspunt”? Een
„basis” is een duidelijk iets; het „onderwerp” is even-